

Predsjednik Stipe Mesić s predstavnicima srpske nacionalne manjine

SRBI U HRVATSKOJ SVOJ IDENTITET CRPE I IZ ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA S HRVATIMA

Predsjednik Stipe Mesić je u posljednja dva mjeseca obišao skoro sva područja od posebne državne skrbi gdje živi i znatan dio Srba u Hrvatskoj, a onda je sudjelovao i na Velikoj skupštini Srpskog narodnog vijeća. Mesić je posjetio sjevernu Dalmaciju, Liku, Kordun i Banovinu, a 28. travnja je u Glini sudjelovao na sastanku Savjeta za nacionalne manjine RH u Glini. Tamo je Mesić naglasio "da primjena Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina treba pratiti regulativu". Ocijenio je da je Hrvatska u regulativi prava nacionalnih manjina učinila maksimum, te je pozvao "državni aparat da se debirokratizira kada je u pitanju rješavanja vlasničkih odnosa bivših gospodarskih pogona i zemljišta, kako bi se snažnije potaknuo razvoj gospodarstva."

"Zapošljavanje mora biti prema kompetencijama, ali prema nacionalnim manjinama mora biti pozitivna diskriminacija da se ne bi osjećala zapostavljenost i da nacionalne manjine ovo društvo ne doživljavaju kao društvo koje se prema njima distancira", istakao je, između ostaloga, Mesić u Glini.

Dva dana kasnije predsjednik Mesić je posjetio Obrovac i Benkovac gdje je izjavio večeras kako je "porazna činjenica da se na benkovačko područje vratilo samo 7,9 posto povratnika srpske nacionalnosti". Dodao je da zato u tom bogatom kraju treba urediti život građanina tako da on može u sigurnosti obavljati svoje poslove i omogućiti mu dobrosusjedske odnose. Povratnici srpske nacionalnosti su od predsjednika zatražili pomoć za što brži povratak zauzete imovine, potužili su se i na nesigurnost zbog učestalih nacionalnih incidenata u benkovačkom kraju, na nedostatak mehanizacije za obradu poljoprivredne zemlje, te devastaciju kamenih naselja koja se plaćaju radi prodaje kamena.

NIKOLA TESLA JE VAŽAN SIMBOL

O srpskoj nacionalnoj manjini u Hrvatskoj predsjednik Stipe Mesić govorio je i 31. svibnja na Velikoj skupštini Srpskog narodnog vijeća. Govor donosimo uz neznatna kraćenja:

"Dopustite mi da prvo naglasim važnost koju Srpsko narodno vijeće ima u životu

srpske zajednice u Hrvatskoj i u razvoju ukupnih odnosa između hrvatskog i srpskog naroda, između republika Hrvatske i Srbije. Svaki narod sam najbolje prepoznaje one ključne činjenice iz svoje povijesti koje najviše pridonose izgradnji njegova identiteta. Kada je riječ o nacionalnim manjinama, onda se taj identitet izgrađuje iz opće nacionalne baštine, ali bez sumnje i iz mnogih posebnosti koje neka manjina

(Nastavak na stranici 3)

Stipe Mesić: "Srpsko narodno vijeće ima veliku ulogu u politici pomirenja i povratka"

Web stranica Savjeta za nacionalne manjine

www.nacionalne-manjine.info

Od ove godine Savjet za nacionalne manjine ima svoju web stranicu: www.nacionalne-manjine.info. Ova web stranica nastala je u sklopu projekta "Potpora vijećima nacionalnih manjina na područjima posebne državne skrbi" kojega je financirala Europska unija u sklopu CAR-D programa 2003., a realizirao WYG International i CPM od lipnja 2006. do studenog 2007.

Nakon uspješnog okončanja ovog projekta Savjet za nacionalne manjine kao glavni partner projekta u nasljeđe je dobio i web stranicu koju će dalje održavati agencija STINA. Kada se uskoro web stranica u potpunosti razvije na njoj će se uz najznačajnije aktualnosti moći naći i mnogi relevantni podaci o nacionalnim manjinama i manjinskoj politici u Hrvatskoj, relevantni zakonski i drugi dokumenti, priručnici, istraživanja i analize vezani za nacionalne manjine, informacije iz rada Savjeta, korisni linkovi, kontakti manjinskih udruuga, medija itd., te i samu elektronsku verziju biltena MANJINSKI FORUM.

IZJAVA VELIKE SKUPŠTINE SRPSKOG NARODNOG VIJEĆA

Mi, vijećnici Srpskog narodnog vijeća, izabrani na izborima za manjinska vijeća u junu 2007, prvi puta okupljeni na Velikoj skupštini, sa punom svijješću o tradiciji samouprave Srba na prostoru Hrvatske i sa punom svijješću o svojoj odgovornosti, koja proizlazi iz Ustava i Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, usvajamo ovu Izjavu u najboljoj vjeri da ćemo time unaprijediti svoj položaj, doprinijeti općem boljitku Republike Hrvatske i njezinim boljim odnosima sa Republikom Srbijom te njihovoj zajedničkoj evropskoj perspektivi.

I Otklanjanje posljedica rata prva je od naših obaveza, koju ne smijemo, ne možemo i nećemo prenositi ni na koga drugoga, posebno ne na one koji dolaze poslije nas. Još uvijek brojne izbjeglice, naši sunarodnjaci, očekuju od nas da im omogućimo povratak: nastavimo s programom obnove, ubrzamo povratak stanovna kroz programe stambenog zbrinjavanja, riješimo priznavanje njihovih statusnih prava (priznavanje radnog staža i mirovina). Posebno nam je stalo da se riješi pitanje odgovornosti za ratne zločine i da oni koji su ih počinili za to budu kažnjeni, a svi oni koji nisu ni krivi ni odgovorni, da žive kao slobodni ljudi, bez straha od progona, mogućih lista, i da to vrijedi jednako za sve, bez obzira na nacionalnost i na ratnu stranu. Pitanje nestalih i pitanje civilnih žrtava srpske nacionalnosti, mora dobiti jednak odgovor kao i pitanje nestalih i civilnih žrtava građana hrvatske nacionalnosti.

II Održivi povratak izbjeglica nije moguć bez posebnih državnih mjera za razvoj povratničkih sredina. Dogovor između koalicijskih partnera u sadašnjoj Vladi o razvojnim mjerama na područjima povratka može biti dobra osnova za promjenu sadašnjeg nezadovoljavajućeg stanja. Predlažemo da se ta osnova pojača i da u duhu novih političkih odnosa Republika Hrvatska i Republika Srbija zajedničkim naporima i sredstvima doprinesu bržem stvaranju uvjeta kako za povratak tako i za kvalitetniji život svih stanovnika ratom pogođenih prostora. Također predlažemo da se ubrza formiranje razvojnih institucija naše zajednice u Republici Hrvatskoj, neophodnih finan-

cijskih institucija te zadrugarstva, obiteljskih gospodarstava, malog poduzetništva, obiteljskog turizma. Zapošljavanje je jednake šanse pripadnika naše zajednice u državnim i javnim službama najozbiljniji su test stvarnih dosegata u ostvarivanju manjinskih prava. Nažalost, kao ni u području razvoja, ni ovdje ne možemo biti zadovoljni. Vrata koja vode do radnih mjesta u pravosuđu i državnoj upravi, u policiji, u školama i vrtićima, u bolnicama i drugim javnim institucijama još uvijek ostaju zatvorena za kandidate srpske nacionalnosti. I nama koji imamo odgovornost da na općinskoj, gradskoj i županijskoj razini brinemo o provođenju Ustavnog zakona i Vladi koja treba stvoriti pretpostavke za otvaranje poglavlja o pravosuđu i vladavini prava u pregovorima sa Evropskom unijom ovo je najpreča i najozbiljnija zadaća u sadašnjoj fazi ostvarivanja manjinske politike.

III Ukupno poboljšanje položaja naših manjinskih vijeća, rješavanje njihovih finansijskih, radnih i statusnih problema, mi ovdje okupljeni vijećnici smatramo preduvjetom za obavljanje svojih dužnosti propisanih Ustavnim zakonom. Rješenje položaja Srpskog narodnog vijeća kao nacionalne koordinacije, tako da ono bude prihvaćeno kao institucija manjinske samouprave sui generis, također smatramo preduvjetom za valjano funkcioniranje svih naših vijeća i prakticiranje naše manjinske politike. Mi okupljeni vijećnici podržavamo zahtjev zastupnika Samostalne demokratske srpske stranke i zastupnika drugih nacionalnih manjina da se u narednoj godini dana reformira način biranja manjinskih predstavnika za Hrvatski sabor. Smatramo da je neophodno da se prevlada sadašnja praksa izborne getoizacije i svojevrsne segregacije naših birača. Očekujemo da će birači srpske nacionalnosti biti izjednačeni sa biračima pripadnicima većinskog naroda. Očekujemo također da će izračun vrijednosti mandata biti takav da dosadašnje pravo na najmanje tri mandata ne može biti dovedeno u pitanje.

IV U sferi našeg manjinskog obrazovanja neophodno je očuvati rješenja i iskustva razvijena u istočnoj Slavoniji tokom mirne reintegracije, te ih

primijeniti i u drugim dijelovima Hrvatske, svugdje gdje za to postoje adekvatne pretpostavke. Potrebno je pronaći put za približavanje i integraciju naših manjinskih obrazovnih sadržaja sa nacionalnim obrazovnim sadržajima i tako omogućiti da se o značajnim ličnostima, događajima i djelima naše povijesti, kulture i umjetnosti podučava u zajedničkim programima. Nelogično je i za nas neprihvatljivo da se o hrvatskoj političkoj povijesti, posebno modernoj, govori bez isticanja doprinosa predstavnika Srba. Jednako je nelogično i nepridno da se o antifašizmu u Hrvatskoj govori bez isticanja važne uloge koje su u njemu imali Srbi. Kao što smo bili i kao što jesmo dio hrvatske povijesti i dio hrvatskog društva, mi očekujemo da to bude vidljivo i u školskim programima, i u spomeničkoj baštini i u obilježjima važnim za naše ukupno društveno sjećanje. U mjestima u kojima prema Ustavnom zakonu imamo pravo na dvojezičnost i dvopismenost, naša vijeća, u suradnji sa općinskim i gradskim vlastima, trebaju inicirati i statutima regulirati da se uz hrvatski jezik i latinično pismo na službenim natpisima koristi i srpski jezik i ćirilčno pismo.

V Odnosi između Republike Hrvatske i Republike Srbije te njihov skori, zajednički evropski savez od posebnog su interesa za Srbe u Hrvatskoj. Svaki novi korak u unapređenju međusobnih odnosa, u privrede, u kulturi ili u politici, ujedno je i doprinos našem boljem položaju i boljoj atmosferi za ostvarivanje naših prava. Zato podržavamo svaki onaj napor, i na hrvatskoj i na srpskoj strani, koji doprinosi artikuliranju i primjeni novih političkih odnosa između Hrvatske i Srbije, Hrvata i Srba. Mislimo da je došlo vrijeme da se predstavnici dviju država i dvaju naroda oslone na najbolje i provjerene tradicije te da se okrenu prema onome prema čemu su se usmjerili i narodi koji su imali i imaju manje zajedničkog nego što imaju Hrvati i Srbi. Mi okupljeni vijećnici Srpskog narodnog vijeća obavezujemo se da ćemo i sami doprinositi da što prije i na što je moguće više mjesta politika konfrontacije i udaljavanja bude zamijenjena politikom suradnje i približavanja.

U Zagrebu, 31. maja 2008.

PREKOGRANIČNA SURADNJA ZA BRŽE PRIKLJUČENJE EUROPSKOJ UNIJI

Na Brijunima je 19. - 21. lipnja u organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske održana Međunarodna konferencije o prekograničnoj suradnji nacionalnih manjina. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici državnih tijela, predstavnici nacionalnih manjina i eksperti iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Hrvatske, te međunarodne zajednice da bi razmotrili mogućnosti prekogranične suradnje nacionalnih manjina na različitim područjima i na različitim projektima kako bi se dalje unaprijeđivao položaj i prava nacionalnih manjina. Zaključke konferencije donosimo u cijelosti:

Predstavnici državnih tijela i nacionalnih manjina iz Austrije, BiH, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Hrvatske, te predstavnici međunarodne zajednice u prijateljskoj su, vrlo otvorenoj i konstruktivnoj raspravi razmotrili mogućnosti unapređenja suradnje na području kulture i obrazovanja, medija te putem bilateralnih i multilateralnih sporazuma.

Sudionici konferencije jednoglasno su pohvalili napore Vlade Republike Hrvatske na unapređenju prava nacionalnih manjina te posebice ovakve načine suradnje, koji omogućavaju da se susretne predstavnicima državnih tijela iz različitih zemalja te predstavnici nacionalnih manjina sa predstavnicima matične države. Time se ujedno predstavnicima državnih tijela i predstavnicima nacionalnih manjina omogućuje da na partnerskoj osnovi razmotre bitna pitanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, potiču prekograničnu suradnju na novim projektima koji mogu pridonijeti daljnjem razvoju ne samo zakonodavne regulative u pojedinim državama, nego

prije svega implementaciji legislative, kako na domaćoj, tako i na međunarodnoj razini.

U raspravi su do izražaja došli primjeri dobre prakse, kao primjerice omogućavanje pripadnicima nacionalnih manjina sudjelovanja u javnom i političkom životu te u predstavničkim tijelima od lokalne do državne razine (kao što je u Hrvatskoj), zatim manjinska državna samouprava (kao što je u Mađarskoj), te djelovanje Talijanske zajednice (Unione Italiana) na području dviju država - Hrvatske i Slovenije, što je jedinstven primjer ne samo prekogranične suradnje, nego i potvrda da granice mogu spajati a ne dijeliti.

U odnosu na status romske nacionalne manjine upozoreno je da Romi nemaju matičnu državu te da stoga države u kojima Romi žive moraju poduzeti posebne mjere kako bi se pripadnicima te nacionalne manjine u različitim državama omogućila međusobna suradnja, integracija i očuvanje jezičnog i kulturnog identiteta.

Uočen je napredak u području pristupa manjina medijima te u medijskoj prezentaciji manjinske pro-

blematike, što se posebno očituje u senzibiliziranju javnosti za potrebu ostvarivanja prava nacionalnih manjina. Ukazano je na mogućnosti još boljeg medijskog pristupa manjinama, posebno putem elektroničkih medija ostvarivanjem regionalne suradnje.

Razmatrajući prekograničnu suradnju nacionalnih manjina u području obrazovanja ukazano je na potrebu unapređenja suradnje putem razmjene udžbenika, osposobljavanjem nastavnika u matičnim zemljama, razmjenom nastavnika i organiziranjem ljetnih škola.

Bez obzira na različit stupanj integriranosti u Evropsku Uniju pojedinih zemalja koje su sudjelovale na ovoj međunarodnoj konferenciji, ocijenjeno je da prekogranična suradnja nacionalnih manjina može značajno pridonijeti ubrzanju i završetku procesa njihovog pristupanja EU i evropskom ujedinjenju. U tome smislu i ovaj seminar dao je značajan doprinos tom zajedničkom cilju.

SRBI U HRVATSKOJ SVOJ IDENTITET CRPE I IZ ZAJEDNIČKOG ŽIVOTA S HRVATIMA

(Nastavak sa stranice 1)

baštini iz zajedničkog života s većinskim narodom i drugim manjinama.

Kada je riječ o Republici Hrvatskoj, srpski narod koji živi u njoj izgrađuje velik dio svoga identiteta iz cjeline srpske povijesti i kulture, ali i iz baštine zajedničkog života s hrvatskim narodom te nacionalnim manjinama koje u njoj žive. Pristupamo li tako prošlosti, tada nas ona ne opterećuje, nego nas upućuje ka zajedničkim ljudskim vrijednostima, čiji odsjaj nalazimo u svojim najvećim ljudima. Oni su imali identitet koji nas je sve izgrađivao, a nije nikoga i ništa uništavao.

Važan simbol takva izgrađujućeg identiteta naš je velikan Nikola Tesla, čiji smo jubilej rođenja obilježili prije dvije godine. Naime, osim kao izniman znanstvenik, on je za nas važan i kao čovjek koji je stavom prema svom srpskom rodu i svojoj Hrvatskoj domovini postao paradigma zrelog patriotizma, koji itekako može pozitivno nadahnjivati i današnje naraštaje. Nema sumnje da ćemo sljedećih godina imati prigodu vrednovati i istaknuti druge srpske uglednike u Hrvatskoj.

VREDNOVATI DOPRINOS SRBA HRVATSKOJ POVIJESTI I KULTURI

Vi ste već istaknuli potrebu osnutka Muzeja Hrvatske himne, koju je na Mihanovićeve stihove uglazbio Josip Runjanin. Bit će potrebno osvjetliti likove i drugih Srba važnih u hrvatskoj kulturi, politici i društvenom životu. Pri tome hrvatska historiografija stoji pred zadaćom da objektivno osvjetli okolnosti djelovanja tih značajnika i vrednuje njihov doprinos u povijesti srpske zajednice u Hrvatskoj, kao i u sklopu opće hrvatske povijesti i kulture.

Treba osim toga istaknuti da smo zbog raznih razloga propustili istaknuti Srbe koji su tijekom Domovinskog rata stali u obranu Hrvatske, prepoznajući da je obrana slobode i prava hrvatskog naroda da ima svoju državu ujedno obrana slobode i srpskog naroda u Hrvatskoj i njegova prava da Hrvatsku, zajedno sa svima našim građanima, izgrađuje kao svoju državu.

O važnosti i uspješnosti izgradnje budućnosti na svemu dobrom što smo imali u prošlosti mogao sam se uvjeriti i u protekla dva mjeseca, kada sam imao prigodu obići gotovo sva područja od posebne državne skrbi, gdje tradicionalno živi i znatan dio Srba u Hrvatskoj. Posjetivši sjevernu Dalmaciju, Liku, Kordun i Banovinu mogao sam u susretu s ljudima, među kojima su bili i neki od vas, čuti mnogo toga o problemima, ali i dostignućima u procesu obnove, povratka i razvoja.

Želim naglasiti da će tijela državne vlasti i dalje voditi aktivnu politiku razvoja tih područja, koja imaju veliku razvojnu perspektivu. Taj proces za mnoge još ne ide željenom brzinom, ali nema sumnje da će se on nastaviti na korist stanovnika tih područja i cijele Hrvatske.

U Zagrebu je 31. svibnja održana Velika skupština Srpskoga narodnog vijeća na kojoj je sudjelovalo 1682 vijećnika iz cijele Hrvatske, te predstavnika organizacija koje okupljaju Srbe iz Hrvatske

VISOK STANDARD ZAŠTITE MANJINA U HRVATSKOJ

Republika Hrvatska postavila je ustavnim i zakonskim rješenjima visok standard zaštite nacionalnih manjina i omogućila njihovu punu integraciju u društveni život. Sada se radi o tome da se ti standardi primjenjuju sukladno potrebama i prilikama realnog života.

Srpsko narodno vijeće imalo je u tom nastojanju veliku ulogu svojom otvorenošću za suradnju u politici pomirenja i povratka, očuvanja i izgradnje identiteta srpske nacionalne zajednice i njezine potpune integracije u hrvatski društveni život. Tim svojim radom Srpsko narodno vijeće postalo je ne samo formalno nego i stvarno krovna organizacija Srba u Hrvatskoj.

Smatram i da je potpora koja je i s vaše strane dolazila uspješnim nastojanjima vlasti Republike Hrvatske da se otvori proces pregovora o pristupanju u Europsku uniju ne samo politički važan čin nego je i jasan znak da je proces integracije srpske nacionalne zajednice u sve pore društvenog i javnog života Republike Hrvatske bitno uznapredovao.

To želim istaknuti jer su nasljeđa ratnog i poratnog vremena još bliska sa svim svojim psihološkim, političkim, gospodarskim i drugim problemima. Taj doprinos nije ostao bez odjeka i u širem, regionalnom i europskom kontekstu.

EUROPSKA UNIJA ĆE IZBRISATI NAPETOSTI

Potrebno je ovom prigodom ponoviti da Republika Hrvatska želi sa Republikom Srbijom razvijati svestrane i obostrano korisne odnose. Za to su nam potrebne stabilna Hrvatska i stabilna Srbija. Nerije-

šena pitanja iz prošlosti vezana za uzroke i posljedice rata te za sukcesiju moraju se rješavati u odgovarajućim međunarodnim pravosudnim i političkim institucijama. Republika Hrvatska spremna je Republici Srbiji kao, za vjerovati je, budućoj zemlji kandidatkinji za članstvo u Europskoj uniji dati potporu svojim iskustvom u pregovorima i procesu približavanja. Na to nas potiče ne samo izraženo uvjerenje da će obje zemlje prije ili poslije biti dio Europske unije nego prije svega potreba da napokon omogućimo današnjim i budućim naraštajima da žive bez straha, da se posvete napretku i životu.

Kada nam se kao budućim članicama Europske unije granice potpuno otvore, tada će mnoge napetosti koje još postoje kao posljedica pogrešne politike i rata nestati ili se bitno umanjiti, a nacionalne manjine dobit će mogućnost da se slobodno razvijaju u jedinstvenom kulturnom i civilizacijskom prostoru.

U toj, uvjeren sam, obostranoj težnji nacionalne manjine su nam od neprocjenjive važnosti. Srpska zajednica u Hrvatskoj, kao i hrvatska manjina u Srbiji, imaju pravo osjećati da se u zemlji koju su prihvatili kao svoju domovinu i njih prihvaća kao ravnopravne građane. Time one dobivaju potrebno uvažavanje te ujedno postaju još više motivirane i sposobne biti most suradnje između dvaju naroda i dviju zemalja.

Uvjeren sam da će u promicanju interesa srpske nacionalne zajednice u Hrvatskoj Srpsko narodno vijeće i dalje uspješno surađivati s institucijama hrvatske državne vlasti, sudjelovati u izgradnji dobrih odnosa između Hrvatske i Srbije, pridonositi općim interesima našega društva te međunarodnoj afirmaciji Republike Hrvatske."

Jadranka Kosor,
potpredsjednica Vlade RH:

U PROCESU ODLUČIVANJA UKLJUČENO JE SKORO PET TISUĆA PRIPADNIKA NACIONALNIH MANJINA

Aleksandar Tolnauer, Jadranka Kosor i Siniša Tatalović u Begovom Razdolju

Znanstveni skup na temu "Regionalna sigurnost i suradnja i zaštita etničkih manjina", koji je sredinom svibnja održan u Begovom Razdolju, otvorila je potpredsjednica Vlade i ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti Jadranka Kosor. Njeno izlaganje donosimo uz neznatna kraćenja:

"Tema koja je u središtu pozornosti skupa izuzetno je važna i aktualna kako za pripadnike nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj, tako i za razvoj tolerancije, suživota i suradnje među državama i narodima. Naime u proteklom smo razdoblju bili svjedoci nastojanja pripadnika nacionalnih manjina da potiču suradnju s matičnim narodima zemalja iz kojih potječu, i to na različitim područjima: u kulturi, informiranju, obrazovanju i drugima, pa se s pravom nacionalne manjine spominju kao mostovi suradnje među državama. Takvim svojim aktivnostima nacionalne manjine pridonose očuvanju i razvoju vlastite kulture, razvoju multikulturalnosti, kao i suradnje i stabilnih odnosa među državama.

SREDSTVA ZA MANJINE SE POVEĆAVAJU IZ GODINE U GODINU

Za uspješnu suradnju nacionalnih manjina na međunarodnoj razini potrebno je osigurati prava pripadnicima nacionalnih manjina u zemlji u kojoj žive i čiji su državljani. Republika Hrvatska je opredijeljena za zaštitu i omogućavanje ostvarenja prava svih nacionalnih manjina na svim razinama. Ustavom RH, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i čitavim zakonodavnim sustavom u Republici Hrvatskoj osigurana je visoka razina prava nacionalnih manjina. Važno je ovdje spomenuti da tako visoka razina prava, koja obuhvaća sva prava sukladno međunarodnim dokumentima i to u svim područjima - od prava na jednakost pred zakonom i nediskriminaciju, prava na očuvanje vlastite kulture, jezika, vjere i tradicije, službene uporabe svog jezika i pisma, do prava na sudjelovanje u procesu odlučivanja - zahtijeva znatna sredstva i vrlo dobru organiziranost kao i dobru volju.

Vlada RH sredstva za potrebe nacionalnih manjina iz godine u godinu povećava. Za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina u 2006. godini izdvojeno je više 84 milijuna kuna što, u usporedbi s prethodnom 2005. godinom, iznosi povećanje sredstava iz državnog proračuna Republike Hrvatske za 110 posto. U Državnom proračunu Republike Hrvatske za 2008. godinu samo za programe druga i ustanova nacionalnih manjina, putem Savjeta za nacionalne manjine, sredstva su također povećana i iznose više od 41 milijun kuna.

VLADA S MANJINAMA SURADUJE NA PARTNERSKOJ OSNOVI

Vlada RH održava stalnu suradnju na partnerskoj osnovi s predstavnicima nacionalnih manjina, vodeći računa o pravima i posebnostima svake manjinske zajednice, kako bi se omogućilo očuvanje i razvoj kulture, jezika, vjere i tradicije svih nacionalnih manjina. Sudjelovanjem nacionalnih manjina u javnom i političkom životu, te u procesu odlučivanja, od predstavničkih tijela na lokalnoj i područnoj razini, pa do najviše razine, do zajamčenih mjesta u Hrvatskome saboru, omogućena je aktivna uloga pripadnika nacionalnih manjina u odlučivanju o svim pitanjima koja su od njihovog interesa, ali i interesa svih građana. Uvođenjem novih instituta, vijeća i predstavnika nacionalnih manjina na lokalnoj i regionalnoj razini, te Savjeta za nacionalne manjine na državnoj razini, proširena je mogućnost sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu. Ukupno je izabran 4 261 pripadnik nacionalnih manjina u vijeća i u broj predstavnika nacionalnih manjina, a na lokalnim izborima izabrana su 374 pripadnika nacionalnih manjina u predstavnička tijela jedinica lokalne i područne samouprave. Kad se tome pribroje zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru, te članovi Savjeta za nacionalne manjine, možemo konstatirati da je u različite oblike procesa odlučivanja uključeno skoro 5 000 pripadnika nacionalnih manjina.

NA PUTU U EUROPU VAŽAN JE ODNOS PREMA MANJINAMA

Politikom u odnosu na nacionalne manjine, pridonosi se razvoju tolerancije i stabilnosti u regiji, a i šire, te postavlja primjer dobrog odnosa države prema svim svojim građanima, uspostavljajući za pripadnike nacionalnih manjina dodatna prava, kako bi očuvali svoju samobitnost. Na taj se način u Republici Hrvatskoj, poticanjem njegovanja različitih kultura, jezika i tradicije, ujedno doprinosi bogatstvu i multikulturalnosti našega društva. Republika Hrvatska je na kraju velikog puta pristupanja u Europsku uniju, a i na tom putu odnos prema nacionalnim manjina izuzetno je važan.

Republika Hrvatska je također svjesna da dobrobit cijeloga naroda također ovisi i o osiguranju dobrobiti nacionalnim manjinama, koje su nedjeljivi dio korpusa našega naroda, i s kojima moramo i želimo dijeliti i stvarati svoju budućnost, zajedničku budućnost naše Domovine."

Intervju s prof. dr. Si
"Analiza izbora

NUŽNE PRO

Znanstveno-stručna analiza proteklih manjinskih izbora, koje je obavio Centar za etničke odnose Fakulteta političkih znanosti u Zagrebu, ukazao je na niz problema koji su pratili ove izbore. Da bi cijeli sustav manjinske samouprave u lokalnim zajednicama počeo bolje funkcionirati trebalo bi promijeniti sustav izbora njegovih članova, ističe se u zaključcima, pri čemu se posebno naglašava da bi promjenom načina izbora članova vijeća, u kojem bi birači dobili više šanse utjecati na to tko će ih u vijeću zastupati, porastao i interes za tu instituciju, a usklađivanjem termina izbora s izborima za lokalnu samoupravu, povećao bi se i postotak odziva na izbore.

Za potrebe Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske Centar za etničke odnose pri Fakultetu političkih znanosti Sveučilišta u Zagrebu izvršio je sustavnu analizu drugih po redu izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina koji su održani 17. lipnju 2007. O rezultatima tog istraživanja, koji bi se uskoro trebali naći i na dnevnom redu Savjeta za nacionalne manjine, razgovarali smo s voditeljem projekta prof. dr. Sinišom Tatalovićem.

• Ovo su bili drugi po redu izbori za manjinsku samoupravu, za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Kakvi su pomaci u odnosu na prve izbore?

Prvi izbori održani su u dva navrata 2003. i 2004. godine. Te izbore je obilježio relativno mali odaziv birača i kasnije problemi u konstituiranju i stvaranju pretpostavki za početak rada ovih manjinskih institucija. Dio njihovog četverogodišnjeg mandata protekao je u rješavanju organizacijskih problema, edukaciji članova i uspostavljanju komunikacija s tijelima lokalnih i regionalnih samouprava. Iako su prvi izbori za vijeća i

predstavnik nacionalnih manjina održani uz dosta problema i relativno skroman odziv birača, oni su ipak omogućili izbor značajnog broja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina i početak boljeg ostvarivanja prava nacionalnih manjina na lokalnim i regionalnim razinama. Važno je naglasiti da osnivanje vijeća nije obveza, nego pravo koji pripadnici svake nacionalne manjine mogu koristiti.

U prvom mandatnom razdoblju vijeća i predstavnici nacionalnih manjina djelovali su u različitim uvjetima, što je rezultiralo u različitoj razini njihove uspješnosti. Ipak, može se konstatirati da je prevladavalo neza-

lima vlasti. Također, bilo je potrebno obrazložiti na koji način pripadnici nacionalnih manjina putem svojih vijeća i predstavnika mogu utjecati na odluke koje se odnose na njihov položaj i prava u područjima u kojima žive.

Popratni cilj kampanje bio je i povećati vidljivost samih manjina u percepciji većinske populacije, te njihovo senzibiliziranje za manjinsku problematiku. Cjelju kampanju su prema mnogim ocjenama vrlo dobro organizirali i proveli GONG I STINA.

• **Gdje vidite razloge zašto tako obuhvatna javna kampanja nije dala očekivane rezultate?**

nišom Tatalovićem voditeljem istraživačkog projekta
a za vijeće i predstavnike nacionalnih manjina”

MJENE NAČINA IZBORA

dovoljstvo položajem i mogućnostima djelovanja koje su imala većina vijeća i predstavnika nacionalnih manjina. To je i bitan razlog koji je demotivirajuće djelovao na pripadnike nacionalnih manjina da putem vijeća i predstavnika u većoj mjeri ostvaruju svoja prava na lokalnim i regionalnim razinama. Svjesni ove činjenice u pripremi raspisivanja izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina u 2007. godini značajna pozornost poklonjena je medijskoj prezentaciji uloge ovih manjinskih institucija. Namjera je bila dodatno motivirati pripadnike nacionalnih manjina da izađu u značajnijem postotku na ove izbore i tako pojačaju legitimitet izabranih članova vijeća i predstavnika nacionalnih manjina.

NEZADOVOLJSTVO POLOŽAJEM I MOGUĆNOSTIMA DJELOVANJA

• **Da li je medijska kampanja dala rezultate i što se njom željelo postići?**

Pregled medijskog praćenja kampanje i rezultati izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, prikazani u ovoj studiji, pokazuju znatan napor koji je učinjen, ali i rezultate koji su ispod očekivanih.

Budući da je na prvim izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina 2003. i 2004. godine odziv birača bio skroman, ovoga puta željelo se raznim informativnim i edukativnim aktivnostima motivirati pripadnike manjinskih zajednica u RH na izlazak na izbore. Svrha kampanje bila je prije svega povećati postotak odaziva birača u odnosu na prethodno održane izbore 2003/4. godine, kada je glasalo ukupno oko 12 posto od ukupnog broja birača s pravom glasa.

Kako je detektirano i nedovoljno poznavanje same funkcije vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, cilj kampanje bio je i podrobnije, putem radijskih i televizijskih emisija, brošura, priručnika i okruglih stolova, objasniti što su to vijeća nacionalnih manjina i koja je uloga njihova djelovanja pri općinskim, gradskim i županijskim tije-

Do dana uoči održavanja izbora, poduzimane su određene mjere i aktivnosti kako bi se pripadnike nacionalnih manjina motiviralo na izlazak na izbore, ali i na neki način educiralo o njihovim pravima kao pripadnika nacionalnih manjina, budući da prevladava mišljenje kako veliki postotak pripadnika nacionalnih manjina nije upoznat s pravima i mogućnostima koje imaju na raspolaganju prilikom izbora (primjerice, u pogledu pitanja tko ima pravo predlagati kandidate za članove vijeća, koja je konkretna uloga vijeća nacionalnih manjina u lokalnim jedinicama vlasti, u kojem slučaju se bira vijeće, a u kojem predstavnik nacionalne manjine, itd.).

Bez obzira na pravovremenost u objavljanju priopćenja za javnost Državnog izbornog povjerenstva, namijenjenih prije svega medijima, i to ne samo manjinskim, nego i onima na državnoj razini, utisak koji se stječe (prilikom izlistavanja materijala i reakcija javnih osoba na provedene manjinske izbore i kampanju koja im je prethodila) jest da većina medija nije pokazala odgovarajući interes za objavljivanjem ovakve vrste informacija, smatrajući ih neatraktivnim većinskoj populaciji. Tako je, primjerice, Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravu Antun Palarić izjavio da su mediji prešućivali vladine pozive biračima. Po njegovim riječima Vlada i Središnji državni ured za upravu učinili su sve što je bilo moguće za uspješnu organizaciju manjinskih izbora. Svaki put je premijer sa sjednica Vlade pozivao građane pripadnike nacionalnih manjina da se odazovu na izbore, ali moram reći da su mediji u svojim izvještajima sa sjednica Vlade to redovito prešućivali i preskakali. Očito im to nije bilo interesantno i važno, a nama je, ali mi ne možemo utjecati na medije, ocijenio je Palarić.

Ipak neposredna analiza kampanje odmah nakon izbora koju je provela agencija PULS (doduše na specifičnom uzorku veće koncentracije pripadnika manjina) pokazuje kako je zamijećenost kampanje bila na zadovoljavajućoj razini. U obzir treba uzeti i či-

njenicu da je medijski prostor zagašen i kada su ljudi konstantno izloženi raznim informacijama u svakoj kampanji treba se uložiti veliki napor kako bi doprla do ciljane populacije. Oko 39 posto ispitanika opće populacije te 57 posto pripadnika nacionalnih manjina, iako je relativno kratko vrijeme bilo izloženo kampanji, uspjelo je primijetiti kampanju.

UPITNA ULOGA MEDIJA

• **Da li to znači da ni ovaj put, kada su manjine u pitanju, mediji nisu dobili prolaznu ocjenu?**

Potrebno je ipak istaknuti kako postoje i pozitivni primjeri praćenja aktivnosti vezanih za izbore, kako u samom tijeku kampanje tako i u vremenu neposredno nakon izbora, odnosno u vrijeme konstituiranja vijeća nacionalnih manjina na pojedinim razinama. Kao pozitivne primjere među tiskanima medijima potrebno je navesti riječki Novi list, Jutarnji list i Glas Slavonije. Dok se u slučaju Jutarnjeg lista i Glasa Slavonije može govoriti o povremenom izvještavanju o tematici manjinskih izbora (o prvotnoj odgodi raspisivanja izbora, o odluci vlade o raspisivanju izbora, o popisima birača, o inicijativi za glasačke listiće na ćirilici, o posebnom zakonu o manjinskim izborima - Jutarnji list tijekom travnja, svibnja, lipnja i srpnja 2007.; o odluci o raspisivanju izbora, o predizbornim aktivnostima kandidata, o nepravilnostima na biralištima, o konstituiranju vijeća - Glas Slavonije tijekom svibnja, lipnja i srpnja), za Novi list može se konstatirati kako je na redovitoj bazi pratio izbore za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Potrebno je istaknuti kako je uvidom u elektronsku arhivu ovih dnevnih novina pronađeno da se o tematici izbora u nekim dnevnim izdanjima pisalo na više mjesta, što se može smatrati vrlo pozitivnim u odnosu na ostale medije. Još jedan utisak koji se stječe jest da sama vijeća nacionalnih manjina redovito izvješćuju medije o svojim aktivnostima, a u ovom slučaju te aktivnosti su bile redovito medijski i popraćene. Novi list od dana objave izbora, pa u slijedećih nekoliko mjeseci (sve do rujna) objavljuje vijesti povezane sa izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Prije samih izbora pozornost je bila usmjerena na sam poziv biračima da izađu na izbore, na predaju kandidacijskih lista, broj ukupno predviđenih izbora, pripreme za izbore, probleme oko izbornog zakonodavstva te općenito na položaj nacionalnih manjina u RH.

Netom nakon izbora najzastupljenije su bile vijesti o slabom odazivu i nezadovoljstvu koje je polučio među manjinskim zastupnicima, te o konstituiranju pojedinih vijeća. Uz tiskane medije, potrebno je navesti i elektroničke medije, prije svega HRT, koji emitira "Prizmu", tjedni multinacionalni magazin koji je vrlo detaljno i kritički pratio izbore za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina, i redovito izvještavao o temama usko vezanima za izbore, priključivši se na taj način kampanji za povećanje odaziva birača.

(Nastavak na stranici 8)

ROMSKIM OBITELJIMA TREBA POMOĆI DA PODU

Projekt je usmjeren na području predškolskog i osnovnog obrazovanja s ciljem postizanja boljeg uključivanja romske djece u osnovno obrazovanje. Aktivnosti ovoga projekta nastoje između ostaloga podići svijest roditelja o potrebama njihove djece, te im ponuditi bolje načine za vođenje obitelji u svakodnevnim situacijama, ističe voditeljica projekta pri čemu treba napomenuti da su neke romske udruge već vrlo uspješne na ovom području. Također važna uloga namijenjena je i romskim suradnicima-pomagačima. U mnogim su školama oni vrlo cijenjeni, međutim postoje i škole koje ne znaju kako u potpunosti iskoristiti ovu vrstu pomoći i u kojima, čini se, pomagači nisu u potpunosti integrirani u školski rad te im nedostaje podrška.

Projekt "Poboljšanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju za pripadnike romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj" sastavni je dio šireg projekta potpore Romima koji se provodi u okviru programa PHARE 2005. Europske unije a nositelj projekta je Ured za nacionalne manjine Vlade RH. Obrazovni dio projekt realizira se uz stručnu pomoć Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, Agencije za odgoj i obrazovanje, a uključene su i romske udruge i predstavnici lokalnih vlasti. Glavni partner u implementaciji projekta je Sveučilište Jyväskylä iz Finske, dok je voditeljica projekta Tarja Svard - Yliletho.

• Koji su glavni ciljevi i sadržaji ovog projekta?

Projekt se provodi unutar PHARE programa EU-a i pruža potporu Nacionalnom programu za Rome i Akcijskom planu Desetljeća za uključivanje Roma. Djelujemo na području predškolskog i osnovnog obrazovanja s ciljem postizanja boljeg uključivanja romske djece u osnovno obrazovanje. Osim toga, pomažemo im kako bi postizali dobre rezultate u školi te se nadamo da će nakon obaveznog školovanja poželjeti nastaviti svoje obrazovanje ili u stručnim školama ili na nekom od fakulteta. Projekt ima još jedan, posebno ugovoreni dio koji se odnosi na infrastrukturne radove, a realizira se uz pomoć lokalnih hrvatskih znanja i tvrtki. Taj dio unaprjeđuje infrastrukturu u nekoliko romskih naselja u Međimurju, kroz gradnju cesti, kanalizacije i slično.

• Kako teče dosadašnja realizacija projektnih zadataka i što je učinjeno?

S radom smo počeli u siječnju i trebali bismo završiti naš dio - pomoć u obrazovanju - do kraja ove godine. Radimo u radnim skupinama koje čine ljudi iz obrazovnih institucija, predstavnici Agencije za odgoj i obrazovanje, učitelji, te naravno i romske udruge koje u svojem programu imaju obrazovne aktivnosti. Upravo je u tijeku razrada tri vrste trening-programa: za suradnike-pomagače, za roditelje romske djece, te seminar za obrazovne institucije. Treninzi će započeti u rujnu.

• Možete li predstaviti vašu instituciju, što vas kvalificira za realizaciju ovakvih projekta?

Drago mi je što ste postavili ovo pitanje i ponosna sam što Vam mogu reći ponešto o Sveučilištu Jyväskylä i o obrazovanju u Finskoj. Finski obrazovni sustav poznat je po tome što postiže iznimno dobre rezultate u međunarodnoj konkurenciji. Ta snaga potječe iz nekoliko izvora: iz raznolikih i velikih struktura potpore za učitelje i za učenike, trajnog daljnjeg obrazovanja učitelja, te iz orijentacije koja ima za cilj postizanje visoke prosječne razine učenja kroz pružanje značajne potpore svim studentima koji je trebaju. Sveučilište Jyvas-

kyla, koje je glavni partner u ovom projektu, vrlo je brzo postalo središnja institucija za trening učitelja i istraživanja u obrazovanju između 21 finskog sveučilišta.

Pedagoški fakultet trenutno pohađa 2400 studenata. Odsjek za posebno obrazovanje najveći je u Finskoj te nudi i treninge za učitelje djece s posebnim potrebama. Institut za obrazovno vođenje pri Pedagoškom fakultetu nudi dodatne obrazovne programe za ravnatelje škola i upravitelje. Kroz svoj odjel UniServices sveučilište vodi razvojne projekte koji pokrivaju sve aspekte unaprjeđivanja školskog sustava. Sveučilište je trenutno angažirano u dva projekta koja u Hrvatskoj financira Europska unija: "Poboljšanje pristupa obrazovanju i zapošljavanju za pripadnike romske nacionalne manjine u RH" - dakle, naš projekt - i projekt posvećen obrazovanju odraslih osoba.

Osim toga, sveučilište sudjeluje u projektima EU u Bosni i Hercegovini, Rumunjskoj, na Kosovu i u Crnoj Gori. U Africi sveučilište ima dva projekta o obrazovanju osoba s posebnim potrebama, jedan u Tanzaniji, a drugi u Etiopiji. Oba financira finsko Ministarstvo vanjskih poslova.

Drugi partner u projektu, Ramboll Finnconsult, velika je nordijska konzultantska tvrtka, specijalizirana za razvoj ljudskih potencijala u Europi, Aziji, Africi i Latinskoj Americi.

VAŽNA ULOGA ROMSKIH SURADNIKA-POMAGAČA

• Jedna od ključnih sastavnica projekta je potpora programu osposobljavanja suradnika-pomagača u nastavi za romsku djecu. Kako napreduje taj dio projekta? Na kakav interes to nailazi u romskoj zajednici? Kako se prema tome odnose i kako to prihvaćaju obrazovne institucije?

Poznato je da suradnici-pomagači rade u nekim školama već nekoliko godina. U nekim drugim školama počeli su tek ove godine, a još mnoge škole mogu dobiti pomagače ukoliko se prijave Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa.

Naš je zadatak pripremiti za njih treninge koji će im omogućiti stjecanje osnovnih znanja i vještina koje zahtijeva njihova profesija, a istovremeno nastojimo unaprijediti vještine onih koji su već prošli kroz prethodne treninge. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa planira nastaviti s uspostavljanjem tog zanimanja te osmišljava opširniji program treninga koji će polaznike dovesti do prave profesionalne kvalifikacije.

Trenutno je u školama i predškolskom odgoju u Hrvatskoj angažirano 23 pomagača. Posjetili smo neke od tih škola i uvidjeli da se njihova uloga razlikuje od škole do škole. U mnogim su

školama oni vrlo cijenjeni, sudjeluju u brojnim profesionalnim aktivnostima i dobivaju izvrsnu potporu od školskog osoblja. Međutim, postoje i škole koje ne znaju kako u potpunosti iskoristiti ovu vrstu pomoći i čini se da pomagači nisu u potpunosti integrirani u školski rad te im nedostaje podrška.

Još jedno područje rada suradnika-pomagača u nastavi je komuniciranje s roditeljima. To je vrlo važan aspekt jer pomagači vrlo dobro poznaju romske obitelji i lakše im je obraćati im se vezano uz osjetljive i teške teme. Uspjeh pomagača u nastavi ovisi i o njegovoj osobnosti. Neke su osobe uvijek prikladnije za određeni posao od drugih. Upoznali smo nekoliko vrlo uspješnih koji dobivaju pohvale i od školskog osoblja i od ljudi u naseljima.

• Projekt posebno ističe ulogu koju roditelji mogu i trebaju imati u obrazovnom procesu. Kakav je interes i odnos u romskim zajednicama prema ovim problemima? Kakva je uloga drugih društvenih faktora koji bi trebali biti važna potpora ovom segmentu projekta?

Posve je jasno da djeca imaju bolju motivaciju za odlazak u školu i postižu dobre rezultate ako roditelji pokazuju interes za napredak svoje djece. Budući da u romskim zajednicama formalno obrazovanje tradicionalno nije bilo od velike važnosti ili preduvjet za to da pojedinac postane cijenjeni član zajednice, roditeljima nije uvijek jasno što bi trebala biti njihova uloga.

No ipak, u svijetu u kojemu će ta djeca postati odrasli, takve su vještine potrebne i mogu se najbolje usvojiti kroz obrazovanje. Aktivnosti ovoga projekta nastoje podići svijest roditelja o potrebama njihove djece te im ponuditi bolje načine za vođenje obitelji u svakodnevnim situacijama.

Znamo da su neke romske udruge već vrlo uspješne na ovom području. Za potrebe projekta uspostavili smo strukturu potpore koja obuhvaća 17 romskih udruga. Od njih očekujemo komentare i savjete za razvijanje aktivnosti, a možda ćemo moći neke od njih uključiti i u naše treninge.

PODIZANJE SVIJESTI RODITELJA

• Projekt će raditi i na unaprjeđivanju kvalitete upravljanja i suradnje svih sudionika u obrazovnom sustavu i to rabeći europske primjere dobre prakse. Možete li navesti neke takva iskustva koja namjeravate implementirati?

Obrazovni sustavi u europskim zemljama međusobno se razlikuju te svaka zemlja ima svoje specifične uvjete. Zato nije mudro izravno primjenjivati nešto što funkcionira u jednoj zemlji na

PRU BUDUĆNOST SVOJE DJECE

Tarja Svard Yliletho (četvrtta s lijeva) sa svojim suradnicima

specifične uvjete u drugoj zemlji. Svaka zemlja mora pronaći vlastita rješenja.

Željela bih naglasiti da je naša uloga pružanje tehničke pomoći Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa u pitanjima koje Ministarstvo smatra važnima. Ono što možemo jest ponuditi ideje i informacije. Na primjer, poslali smo skupinu od 15 ljudi na studijsko putovanje u Finsku. Tamo su učili o obrazovnim strategijama i upravljanju na nacionalnoj, županijskoj i lokalnoj razini, posjetili su škole i upoznali se s raznim strukturama potpore koje se koriste kako bi sva djeca imala jednake mogućnosti za učenje i postizanje dobrih rezultata u školi. Kvaliteta je vrlo širok spektar tema. Zapravo, povezana je sa svime. Ako govorimo o kvaliteti upravljanja, veliki problem u većini zemalja i dalje su informacije i komunikacija. Često ljudi ne znaju što rade njihovi kolege i aktivnosti nisu koordinirane.

DOBRE PRIMJERE PONUDITI MEDIJIMA

Kvaliteta obrazovanja također se odnosi na sve što se događa u razredu: metode, materijale, osobne planove učenja, individualnu podršku, itd. Razvoj kvalitete je put bez kraja. U našim radnim skupinama predstavili smo primjerice ciljeve zadataka i koncept treninga za pomagače iz raznih drugih zemalja, kako bismo im dali materijal za razmišljanje i pomogli u pronalaženju rješenja koja bi funkcionirala u Hrvatskoj.

• **Poseban dio projekta je stvaranje pozitivnih predodžbi o romskoj nacionalnoj manjini i uvjeta za njenu uspješnu integraciju. Kako taj segment planirate realizirati? Kako ćete osmisliti njegove sadržaje? Imate li**

na tom vrlo važnom i osjetljivom planu, kada su u pitanju romski problemi u društvu, neke pozitivne europske primjere?

Integracija je sastavni dio naših aktivnosti. Odnedavno u našem timu imamo i stručnjaka koji je posebno angažiran u promidžbi i stvaranju pozitivne slike o Romima. Upravo pripremamo letak kojim želimo ohrabriti roditelje da preuzmu aktivnu ulogu glede škole. Planiramo ga distribuirati putem romskih udruga. Također, želimo ukazati na "priče o uspjehu" i dobre primjere suradnje te ih ponuditi medijima. Materijal je dostupan putem škola, romskih udruga i kroz susrete s pojedincima. Svatko tko ima neku ideju za dobru priču, može nas slobodno kontaktirati putem telefona 01-2422838 ili e-maila svvceno@cc.jyu.fi

• **U Zagrebu je upravo predstavljen novi izvještaj za Hrvatsku Instituta Otvoreno društvo (EUMAP) - Budimpešta pod nazivom: "Ravnopravan pristup Roma kvalitetnom odgoju i obrazovanju" koji dosta kritički govori o stanju odgoja i obrazovanja romske populacije u Hrvatskoj. Kako vi procjenjujete aktualnu situaciju na ovom planu i gdje vidite najveće probleme?**

Da, upoznati smo s izvješćem i nazočili smo na njegovom predstavljanju. Imam dojam da je kritika bila uglavnom usmjerena na metodologiju studija slučaja, koja donosi kvalitativne informacije o odabranim slučajevima, ali ne pruža širi pregled. Mislimo da izvješće donosi važne informacije, primjerice o situaciji na lokacijama na kojima radimo.

Problemi romske djece u Hrvatskoj javljaju se u sličnim oblicima kao i u drugim zemljama; neredovito pohađanje škole, potreba za potporom

je veća od prosjeka, broj prekida obaveznog školovanja veći od prosjeka, slabiji rezultati (što nije znak slabije sposobnosti učenja), manji broj djece nastavlja s obrazovanjem nakon obaveznog školovanja. Specifičnost u Hrvatskoj je činjenica da romska djeca često ne posjeduju dovoljno dobro znanje hrvatskog jezika, posebice u dobi kada djeca počinju ići u školu. U Hrvatskoj se koriste i snažno su prisutni različiti romski jezici, što je prekrasno, budući da je jezik dio identiteta svake osobe. Romski bi jezici dakle mogli postati i jezici učenja, ali postoji praktični problem: oni nisu standardizirani. Osim toga, Romi nisu ni zatražili škole na romskim jezicima, što vjerojatno ukazuje na to da je prepoznata važnost glavnog nacionalnog jezika i integracije u društvo. Djeca moraju i žele učiti hrvatski, a vrtiči i predškolski odgoj su dobra mjesta za njegovo učenje. Najbolja kombinacija bila bi uravnoteženi razvoj romskog kulturnog identiteta paralelno s vještinama koje su potrebne danas i u budućnosti.

UKLJUČIVANJE I JEDNAK TRETMAN

• **Kako surađujete s nadležnim hrvatskim institucijama i kako procjenjujete njihovu ulogu i spremnost na unapređenju položaja Roma u hrvatskom društvu?**

Projekt ima dva ključna partnera koji usmjeravaju i nadziru naš rad, a to su Vladin Ured za nacionalne manjine i Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. Prvi je partner, naravno, intenzivno uključen u Nacionalni program za Rome i u Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma, kao i u ostale nacionalne aktivnosti vezane uz pitanja Roma. Oni nam pružaju izvrsnu potporu u svim pitanjima koja su dio njihova mandata. Dobrog partnera imamo i u MZOŠ-u i Agenciji za odgoj i obrazovanje, suradnja s njima u praksi teče vrlo glatko. Dobivamo odgovore na sva naša pitanja, a predstavnici Ministarstva aktivno sudjeluju u razradi i osmišljavanju programa treninga.

• **Kada su u pitanju Romi, kakva su finska iskustva i mogu li ona pomoći?**

U Finskoj, romska djeca nisu tretirana kao posebna skupina u obrazovanju. Ona mogu dobiti svu potporu koja se pruža djeci, ali to mogu dobiti i sva ostala djeca. Kod nas statistike nisu bazirane na kriteriju etničke pripadnosti, već na kriteriju materinjeg jezika. Romi u Finskoj govore finski i kod kuće i zbog toga škole nemaju statističke podatke o Romima. Vjerujem da su uključivanje i jednaki tretman dobra načela i uvidjela sam da sličan način razmišljanja prevladava i kod hrvatskih vlasti i institucija.

Romi, koji su u Finskoj puno manja skupina nego u Hrvatskoj, ipak se susreću sa sličnim izazovima u obrazovanju. Vrlo mali broj romske djece polazi tzv. malu školu (predškolski odgoj) i zato su često slabije pripremljeni za početak škole nego ostala djeca. A to stvara potrebu za posebnom potporom tijekom godina školovanja. Suradnja između škola i obitelji ne funkcionira uvijek dobro. Kao što sam već rekla, naša su snaga dobro funkcionirajuće strukture potpore. Finske vlasti također su prepoznale važnost konzultiranja Roma u središnjem donošenju odluka vezanih uz pitanja Roma. Poduzete su aktivnosti kojima se potiče učenje i upotreba romskog jezika te se podupiru njihovi običaji i tradicije kako bi se osnažilo romski identitet, a ljudima pružena pomoć da se osjećaju ponosnima na svoje podrijetlo.

NUŽNE PROMJENE NAČINA IZBORA

(Nastavak sa stranice 5)

• Predmet značajnih kritika bili su i izborni zakon i popisi birača...

Već nakon prvih izbora i nedovoljnog odaziva, neki manjinski zastupnici predlagali su kako bi bilo poželjno da se svim pripadnicima nacionalnih manjina (koji su se tako izjasnili u popisu stanovništva) na kućne adrese pošalje obavijest o održavanju izbora. No, neki zastupnici nacionalnih manjina upozorili su da je upotreba biračkih popisa u svrhu kampanje je zakonom nedopuštena, jer su podaci tipa nacionalnosti i slično osobni podaci koji trebaju biti zaštićeni. Dogodilo se i prije izbora, a i nakon izbora, da su pojedinci i pojedine udruge narušile taj zakon i narušile privatnost ljudi kojih se to tiče. Mogli bi se složiti s ocjenom da je pripadnicima nacionalnih manjina u interesu da imaju ažurirane popise, da imaju uvid i nadzor nad njima, ali istovremeno treba osigurati da ljudi ne budu uznemiravani i da popisi birača ne smiju biti zloupotrebjeni.

U NEPOVOLJNIM OKOLNOSTIMA - DOBAR ODZIV

• U javnosti je bilo puno kritičkih primjedbi vezanih za nizak odziv birača na ove izbore. Kako bi ih vi komentirali?

Mislim da je vrlo sažeto i lucidno problem odaziva na ove izbore i odnos javnosti prema tome ocijenio Milorad Pupovac, zastupnik srpske nacionalne manjine u Hrvatskom saboru rekavši: "U razmjerno nepovoljnim okolnostima ljudi su odgovorili prilično visokim odazivom na izbore. Država se ponašala kao da je riječ o izborima za kućne savjete, ne za manjinsku samoupravu, a onda sve pokazuje kao da su parlamentarni izbori pa se sablažnjava malim odazivom."

• Da li ste analizirali i reakcije međunarodne zajednice na ove izbore?

U tom pogledu vrijedno je navesti dio Izvješća Misije OEES-a u Hrvatskoj koji se odnosi na nacionalne manjine, gdje se uz isticanje napretka koji je RH postigla u posljednjih dvanaest mjeseci kaže i kako je Misija OEES-a uočila "niz nepravilnosti u svezi s izborima za vijeća nacionalnih manjina održanih u lipnju (...). Iako su sami izbori provedeni bez problema, Vlada ih je odgodila za mjesec dana, suprotno zakonskim propisima koji određuju vrijeme održavanja izbora te je jednostrano smanjila broj mjesta na kojima su se izbori za VNM-ove održali...."

Međutim, osvrćući se na slab odziv birača, Alfons Peeters (Delegacija Europske komisije u RH, voditelj projekata za ljudska prava, nacionalne manjine, civilno društvo i razminiranje), iako ne u potpunosti zadovoljan je trudom koji je Vlada RH uložila u ove izbore, kaže kako se ne može za sve kriviti i optuživati samo Vladu: "Mislim i da su predstavnici manjina mogli napraviti više. Jedan predstavnik manjina mi je rekao kako je

nakon izbora obilazio manjinsku populaciju pitajući zašto nisu izašli na izbore. Međutim, trebalo je manjinsku populaciju obilaziti prije izbora i na taj način pokušati motivirati manjinske zajednice da na te izbore izađu u što većem broju."

MANJINE SU IPAK MOGLE NAPRAVITI VIŠE

• Što bi na osnovu izvedenih analiza bili neki osnovni zaključci i preporuke za sljedeće izbore i uopće funkcioniranje manjinske samouprave?

Treba reći da je u vremenu od donošenja Ustavnog zakona postignut određeni napredak u financiranju vijeća i predstavnika, boljoj organiziranosti i osposobljenosti, a u nekim jedinicama lokalne/regionalne samouprave poboljšala se suradnja i komunikacija s tijelima lokalne/regionalne samouprave. Međutim, to je još daleko od pretpostavki koje bi trebale biti ispunjene ako se žele postići cilj i svrha koje je vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina namijenio zakonodavac. U narednom razdoblju trebalo bi otkloniti sve pravne praznine i nedovoljno dobra rješenja iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, a i međusobnu neusklađenost tog zakona s izbornim zakonodavstvom.

Da bi cijeli sustav manjinske samouprave u lokalnim zajednicama počeo bolje funkcionirati, trebalo bi promijeniti sustav izbora njegovih članova. Institucionalno zamišljeno je rješenje dobro, jer se kao ovlašteni predlagači za članove vijeća definiraju prije svega manjinske nevladine (i kulturne, i političke) organizacije. Ali u stvarnosti manjinska vijeća tek djelomice surađuju s manjinskim kulturnim i političkim organizacijama u lokalnoj zajednici.

Promjenom načina izbora članova vijeća, u kojem bi birači dobili više šanse utjecati na to tko će ih u vijeću zastupati, porastao bi i interes za tu instituciju, a usklađivanjem termina izbora s izborima za lokalnu samoupravu, povećao bi se i postotak odaziva na izbore. Budući da u RH postoji inicijativa za formiranje jedinstvenoga izbornog zakona, kojim bi se regulirao i izbor članova predstavničkih tijela lokalne i regionalne samouprave, i saborskih zastupnika, bilo bi potrebno inicijativu za reguliranje načina izbora članova vijeća nacionalnih manjina "pridružiti" inicijativi o jedinstvenom izbornom zakonu i na taj način cjelovito regulirati način formiranja lokalne i manjinske samouprave.

Među manjinskim vijećima ne postoji dovoljna koordinacija, pa tek nešto više od polovine vijeća funkcionira u koordinacijama, bilo onima iste nacionalne manjine u više jedinica lokalne i regionalne samouprave, ili onima koje obuhvaćaju vijeća više manjina u istoj jedinici lokalne samouprave. Sustavni rad na promicanju sposobnosti izgradnje mreža i poticanju organiziranja koordinacija stoga se danas čini svrsishodnijim od inicijativa za pokretanje promjena Ustavnog zakona kojima bi se stvorile pretpostavke za formiranje manjinskih samouprava na nacionalnoj razini.

NI MANJINSKI MEDIJI NISU "SVETI"

Presuda jednom manjinskom mediju za objavljivanje uvredljivog teksta mogla bi poslužiti i kao poticaj za ozbiljnu raspravu o tome kakvi su nam mediji nacionalnih manjina

Opće je poznato da su mediji jedno od najproblematičnijih područja kada su u pitanju manjine i da faktički nema značajnijeg razgovora o društvenom položaju manjina i njihovim problemima, a da se kritički ne apostrofira i (negativna) uloga medija. Pri tome, gotovo u pravilu, to se odnosi na velike nacionalne medije, rjeđe lokalne, ali gotovo nikad na same medije nacionalnih manjina. Oni su prešutno "amnestirani" ili najčešće zanemareni u razgovorima na temu "manjine i mediji". A to ne samo da nije dobro već je često i potpuno pogrešno.

Svojevremeno je jedan od naših najvećih medijskih eksperata prof. Stjepan Malović upozorio: "Ako je novinarstvo većinskih medija dobilo lošu ocjenu, bolju ocjenu ne može dobiti ni novinarstvo manjinskih medija. Nažalost, vrlo često to je i slabije novinarstvo što ne začuđuje i ima svojih dubokih opravdanja". Među "defektima" manjinskih medija Malović ističe: manju važnost manjinskih medija, niži profesionalizam, lošiju financijsku situaciju, malo tržište, reduciranost informativnih sadržaja, nedostatak samostalnosti i neovisnosti itd. Rješenje vidi u jačanju položaja manjina u hrvatskom društvu jer u takvom okruženju i mediji nacionalnih manjina dobivaju na značaju i kvaliteti. Da to nije puka fraza pokazuju i pozitivni medijski primjeri u Finskoj, SAD i drugdje (zbornik "Javnost i manjine", STINA, 2004).

Nedavno je i na sjednici Savjeta za nacionalne manjine predsjednik Savjeta Aleksandar Tolnauer vrlo kritički govorio o ponašanju nekih manjinskih medija u predizbornoj kampanji za manjinske izbore u lipnju prošle godine koji su promovirali političku nekorektnost pa i gotovo govor mržnje umjesto da afirmiraju manjine za što i dobivaju sredstva. Tolnauer je najavio da će se o tim problemima morati vrlo jasno i kritički progovoriti na nekoj od budućih sjednica Savjeta.

A kao dobar argument toj potrebi brz sumnje bi mogla poslužiti i, istina, još uvijek nepravomoćna, ali prva ovakva presuda protiv jednog manjinskog glasila. Općinski sud u Belom Manastiru presudio je krivnju lista Saveza mađarskih udruga "Horvatorszagi Magyar Naplo" zbog objavljivanja uvredljivog napisa protiv Roberta Jankovicsa, tajnika Demokratske zajednice Mađara. Ovakvo povlačenje po sudovima sigurno ne koristi imageu nacionalnih manjina, ali možda dobro dođe da se pretresu neki problemi koje smo inače skloni gurnuti pod tepih.

Godinu dana nakon održavanja drugih izbora za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina razgovaramo s nekima od njih da vidimo kako su se vijeća konstituirala, kakvi su programi rada doneseni, kakva je komunikacija s lokalnim i regionalnim vlastima, što se planira i što se radi, te s kakvim se problemima suočavaju i o kakvim promjenama razmišljaju.

Irinka Vidović, predsjednica Vijeća češke nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije:

SURADNJA S VLASTIMA JE KOREKTNA, ALI NEDOSTATNA

Irinka Vidović

Suradnja Vijeća češke nacionalne manjine s predstavnicima općina i gradova, te Sisačko-moslavačkom županijom je korektna, ali nedostatna. To znači da imamo otvoren pristup komunikaciji i financijsku potporu. Međutim smatramo da smo nedostavno uključeni u suodlučivanje o nekim važnim pitanjima koji se tiču našeg identiteta

Na području Sisačko-moslavačke županije živi 670 Čeha. Vijeće češke nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije djeluje od 2003. godine, a od lipnja 2007. godine, nakon drugih manjinskih izbora, Vijeće radi u novom sazivu.

Na manjinske izbore prošle godine izašlo nas je 37,35 posto, što je daleko najbolji odaziv i u okvirima češke i drugih manjina. Na taj smo način pokazali da nam je stalo do sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima.

Vijeće češke nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije član je Koordinacije čeških manjinskih vijeća u Republici Hrvatskoj i Koordinacije vijeća nacionalnih manjina Sisačko-moslavačke županije.

Aktivnosti Vijeća češke nacionalne manjine Sisačko-moslavačke županije temelje se na pravima iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, te na aktivnostima vezanim uz očuvanje i razvijanje češkog nacionalnog identiteta.

Suradnja Vijeća češke nacionalne manjine s predstavnicima općina i gradova, te Sisačko-

moslavačkom županijom je korektna, ali nedostatna. To znači da imamo otvoren pristup komunikaciji i financijsku potporu. Rijetka su manjinska vijeća i predstavnici u Hrvatskoj, kojima su jedinice lokalne uprave osigurale prostor za rad, pa se naše Vijeće dobro uklapa u sveopću situaciju.

NE MOŽEMO SUODLUČIVATI O VAŽNIM PITANJIMA NAŠEG IDENTITETA

Međutim smatramo da smo nedostavno uključeni u suodlučivanje o nekim važnim pitanjima koji se tiču našeg identiteta. Ustavnim zakonom i izbornim zakono-davstvom dat nam je jak legitimitet, ali kada zajedno pogledamo taj isti Ustavni zakon da bi vidjeli o čemu zapravo odlučujemo, ispada da ne odlučujemo ni o čemu, te da se u biti nalazimo u poziciji onih koji imaju samo pravo pitati. Iz svega toga proizlazi da nismo prihvaćeni kao relevantni sudionici u jedinicama lokalne samouprave i uprave kao njihov sastavni dio, koji sudjeluje u donošenju odluka, ali nas se redovito poziva kada su pitanju protokolarne obveze.

Zalažemo se za dopunsko, a ne dvostruko pravo glasa. Kao pripadnici male i autohtone manjine, ali i državljani Hrvatske, ne želimo se opredjeljivati između svoje manjinske pripadnosti i političke opcije. U tom smislu smatramo važnim segmentom rada Vijeća aktivnosti vezane uz očuvanje identiteta. Naime, problem koji muči i druge, nije zaobišao niti Čehe u Sisačko-moslavačkoj županiji. Sve je manje onih koji se izjašnjavaju Česima. Ukoliko 2011. godine, kada će se popisivati stanovništvo u Hrvatskoj i kada ističe drugi mandat Vijeću, broj Čeha na području Sisačko-moslavačke županije budi i dalje u opadanju, cijela ta manjinska priča imat će sve manje i manje smisla.

Vijeće dobro surađuje i s četiri Češke besede, koliko ih djeluje na području Sisačko-moslavačke županije, koje su bile i predlagatelj zajedničke liste za lanijske manjinske izbore.

Andócsi János (Andóci Janoš), predsjednik Vijeća mađarske nacionalne manjine Osječko-baranjske županije:

LAKŠE S PREDSDJEDNIKOM DRŽAVE NEGO SA SREDIŠNJIM DRŽAVNIM UREDOM

Mi smo do sada poslali niz zahtjeva Središnjem državnom uredu za upravu, ali nažalost do sada nikakvih odgovora od njih nismo dobili. Posebno je u tom pogledu frustrirajuća situacija s dvojezičnošću u općini Kneževi Vinogradi i Karanac. Po Ustavnom zakonu, jer npr. Mađari u općini Kneževi Vinogradi čine čak 42 posto stanovništva, sve je jasno i čisto i to je pravo neupitano, ali ga ipak ne uspijevamo ostvariti

Andócsi János

Prije svega želio bih istaknuti da je naše izaslanstvo našeg novoizabranog vijeća primio i predsjednik RH **Stjepan Mesić**. Mislim da je to višestruko značajno jer je time s najvišeg nivoa državne vlasti potvrđena jedno čvrsto opredjeljenje da se o nacionalnim manjinama vodi maksimalna briga i da im se daje puna podrška, ali s druge strane to je bila i prilika da se predsjednik upozna s činjenicom da implementacija Ustavnog zakona o pravi-ma nacionalnih manjina, kao i drugi zakoni važni za manjine, često u praksi nailazi na značajne probleme, prepreke pa i otpore.

Mi smo do sada poslali niz zahtjeva Središnjem državnom uredu za upravu, ali nažalost do sada nikakvih odgovora od njih nismo dobili. Posebno je u tom pogledu frustrirajuća situacija s dvojezičnošću u općini Kneževi Vinogradi i Karanac u našoj županiji. Na tom pravu već dugo insistiram i po Ustavnom zakonu, jer npr. Mađari u općini Kneževi Vinogradi čine čak 42 posto stanovništva, sve je jasno i čisto i to je pravo neupitano, ali ga ipak ne uspijevamo ostvariti. Nema dvojezičnih natpisa, službeni općinski bilten nije uvijek dvojezičan, a trebao bi biti, službene obavijesti također su samo na hrvatskom jeziku itd. Nakon dugotrajnog oglašivanja i Središnjeg državnog ureda i općinskih vlasti mi smo za pomoć zamolili čak i veleposlanstvo Republike Mađarske u Zagrebu i tek kada su oni otišli u Središnji državni ured tam su saznali za naše zahtjeve, a to je nedopustivo.

KOORDINACIJA ZA POMOĆ OPĆINSKIM VIJEĆIMA

Isto tako i općinske vlasti ignoriraju naše zahtjeve bez obzira što se mi pozivamo na jasne zakonske odredbe, ali općinske vlasti su svjesne da za ignoriranje zakona neće snositi posljedice i mogu raditi što hoće. Taj nedostatak sankcija za implementaciju Ustavnog zakona jedan je od naj-

većih problema koji traži hitno rješenje. Zanimljivo je da s druge strane imamo odličnu komunikaciju sa županijskim vlastima. Imamo financijsku podršku za svoj rad, ali i mnogo veće razumijevanje za mnoge probleme uključivo upravo i ovaj problem dvojezičnosti pa su nam županijske vlasti obećale da će se angažirati i posredovati kako bi se ovaj problem riješio.

Kako bi podigli efikasnost našeg rada u čitavoj županiji i svjesni činjenice da naša vijeća u općinama trebaju pomoć i podršku mi smo osnovali i koordinaciju za pomoć općinskim vijećima mađarske nacionalne manjine u našoj županiji.

Također smo s drugim vijećima nacionalnih manjina naše županije osnovali "horizontalnu" koordinaciju i mislimo da će ona biti vrlo važna u našem budućem radu jer neke probleme i zahtjeve nacionalne manjine mogu riješiti samo ako su jedinstvene i solidarne.

Želim još istaknuti da smo prilikom prijema kod predsjednika Mesića iznijeli i problem naselja Kendija pa ga želim i ovdje spomenuti. Radi se o naselju koje je preko Batine, u Srbiji, ali u kojem žive naši Mađari s hrvatskim državljanstvom. No oni ne mogu prodati svoje poljoprivredne proizvode u Hrvatskoj već moraju plaćati carinu. To je složen problem, koji ulazi u odnose između dviju država, ali predsjednik je rekao da će vidjeti može li se tu nešto učiniti.

Petar Pašić, predsjednik Vijeća srpske nacionalne manjine Šibensko - kninske županije:

OSNOVNI CILJ - BOLJI ODNOSI S VEĆINSKIM NARODOM

Petar Pašić

Oni koji raspisuju natječaje ne znači da nužno znaju Ustavni zakon o nacionalnim manjinama i naše je da ih - kad se

raspiše natječaj - s tim upoznamo. U tom smislu u Kninu su zabilježeni značajni pomaci: Srba sada ima u lokalnoj samoupravi, komunalnom poduzeću, u javnoj vatrogasnoj postrojb...

Naš osnovni cilj je uspostaviti bolje odnose s većinskim narodom. Odnosi između Hrvata i Srba na području Šibensko - kninske županije, ali ne toliko koliko u nekim drugim krajevima Hrvatske. U onim područjima gdje su stradali i gdje su prognani Hrvati, tu se osjeća jaz i nepovjerenje, i na prevladavanju toga će trebati poraditi jer sada stasaju mlađe generacije, ljudi koji ne bi trebali biti opterećeni problemima prošlosti... S druge strane se vraćaju stariji ljudi koji nisu aktivno sudjelovali u ratu i mislim da tu moramo naći neko rješenje za bolje odnosa jednih i drugih... Uspostavljanje neposrednih kontakata pridonosi boljim odnosima. Trebalo bi imati nacionalno miješane mjesne odbore u miješanim sredinama. Imamo primjer u Čistoj Maloj gdje mjesni odbor čine doseljeni Hrvati, te domicilni Hrvati i Srbi... Bilo bi puno bolje kad bi bilo više takvih. I da bi se odnosi popravili trebalo bi, između ostaloga, da se u županiji barem svake godine obnovi jedan od spomenika prošlosti, u prvom redu iz NOB-e.

Kada su se 1995. godine ljudi naseljavali na ova područja nije se vodilo računa o tome da će se ljudi koji su izbjegli - vratiti i tu je najveći izvor nesporazuma. Jednostavno, nekom je palo na pamet da kaže: "E, sad ćemo ta područja naseliti!" Vi ste mogli relativno jednostavno naseliti u grad Knin ljude koji su morali napustiti svoja ognjišta. Drugi problem je kod naseljavanja ruralnih područja: Dali ste čovjeku kuću i okućnicu, ali niste mu dali pravo da raspolaže s tuđom zemljom, pašnjakom ili šumom... Naseljeni seljak nema kuda ako će se baviti poljoprivredom nego mora na tuđe... I onda mu povratnici kažu a ne možeš na to - to je moja imovina. I tako ti problemi mogu narasti... No, odnosi su uznapredovali u velikoj mjeri tako da tih ekscesa više nema.

U OPĆINI S 99,3 POSTO SRBA VIJEĆE SRPSKE NACIONALNE MANJINE JE APSURDNO

U Erveniku, gdje sam načelnik općine, živi 99,3 posto Srba koji imaju vijeće srpske nacionalne manjine. To je apsurd o kojem bi trebalo povesti računa. U općinskom vijeću je 11 članova i svi su Srbi i u Erveniku imate isto Vijeće srpske nacionalne manjine. U takvim sredinama, mislim, ne bi trebalo formirati vijeće.

Problem su i financije. Neka sredstva koja se dobiju isplaćuju se vijećnicima kao naknada za rad. Mislim da to nije dobro. Ako dobijem sredstva samo za isplatu vijećnika - onda ne mogu ništa drugo raditi.

Koliko vijeće može učiniti za primjenu članka 22. Ustavnog zakona koji govori o zapošljavanju pripadnika nacionalnih manjina? Oni koji raspisuju natječaje ne znači da nužno znaju Ustavni zakon o nacionalnim manjinama i naše je da ih - kad se raspiše natječaj - s tim upoznamo. U tom smislu u Kninu su zabilježeni značajni pomaci: Srba sada ima u lokalnoj samoupravi, komunalnom poduzeću, u javnoj vatrogasnoj postrojb... I to je jedan veliki pokazatelj boljih odnosa na ovom području. To ima dobar odjek i ovdje, ali i tamo gdje su izbjegli Srbi.

Angel Mitrevski, Zajednica Makedonca RH

ŽELIM PREDSTAVLJATI SVE MANJINE I POZIVAM IH DA MI SE OBRATE SA SVOJIM PROBLEMIMA

Angel Mitrevski

Kao novi član Savjeta za nacionalne manjine imam namjeru dati svoj puni doprinos ostvarenju svih prava nacionalnih manjina koja proizlaze iz Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina, njegovu što bolju implementaciju u svakodnevnom životu, te posebno upoznavanju predstavnika nacionalnih manjina s mogućnostima koje proizlaze iz Ustavnog zakona i njegove primjene.

U svakom slučaju ne mislim da sam imenovan u Savjet samo da predstavljam samo svoju, makedonsku nacionalnu manjinu, već sebe vidim kao predstavnika svih nacionalnih manjina u ovom tijelu koje doživljavam kao krovno tijelo za sve nacionalne manjine u RH. Shodno tome u svom mandatu ću biti na raspolaganju svim pripadnicima svih nacionalnih manjina, njihovim organizacijama i udrugama na teritoriji cijele RH. Do mojih telefona je najlakše doći preko internet stranice Zajednice Makedonaca u R.H, čiji sam i Predsjednik, www.zmurh.hr.

Mislim da ćemo u ovom mandatu morati učiniti još dodatnih napora na obrazovanju i edukaciji pripadnika nacionalnih manjina izabranih za članove Vijeća nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, za tim na praćenju zastupljenosti nacionalnih manjina u programima radijskih i televizijskih postaja kako na lokalnoj, tako i na državnoj razini, ali pokrenuti i druge aktivnosti koje mogu doprinijeti poboljšanju statusa pripadnika bilo koje nacionalne manjine na teritoriju Republike Hrvatske.

Da bi mogao što bolje obavljati ovu svoju funkciju, trebat ću sigurno i informacije o svim problemima koji tište nacionalne manjine na lokalnom i regionalnom, pa i na državnom nivou, te stoga

ovim putem pozivam sve pripadnike nacionalnih manjina, njihove organizacije i udruge, da ukoliko smatraju da bih mogao pomoći u rješavanju njihovih problema, a koji su u domeni mog mandata kao člana Savjeta za nacionalne manjine, da mi se obrate pismenim putem na adresu Savjeta za nacionalne manjine RH, Mesnička 23, Zagreb ili na e-mail koji mogu dobiti na istoj adresi.

Zvonko Kostelnik, Savez Rusina i Ukrajinaca

VAŽNOST KULTURNOG IDENTITETA

Zvonko Kostelnik

Smatram da bi Savjet za nacionalne manjine RH, kao krovno tijelo nacionalnih manjina, u cilju što uspješnijeg provođenja manjinske politike i ostvarivanja manjinskih prava posebnu pažnju u svom budućem radu trebao posvetiti tijelima lokalne uprave i samouprave, predstavnicima, općinskim i županijskim vijećima nacionalnih manjina i koordinacijama vijeća nacionalnih manjina te udruzama nacionalnih manjina. Potrebni su dodatni napori da nacionalne manjine ostvare svoja prava na financiranje, u školstvu, kulturi, pravo na dvojezičnost, informiranje, korištenju simbola i drugih obilježja pripadnika nacionalnih manjina, da se pokrenu programi javnih radijskih i televizijskih postaja na lokalnoj razini ako nisu zastupljena, da pomaže u edukaciji i informiranju pripadnike nacionalnih manjina.

U Savjet me je delegiralo Vijeće rusinske nacionalne manjine i zalagati će se za ostvarivanje prava ne samo rusinske nego svih pripadnika nacionalnih manjina, poglavito za financiranje kulturnog amaterizma i manifestacija, obrazovanja na jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina, na očuvanju spomenika i etnografskih zbirki nacionalnih manjina na održavanju domova kulture te poticati izgradnju novih, namijenjenih manjinama.

Poticati će kulturnu suradnju sa lokalnom upravom i samoupravom u obavljanju poslova lokalnog značaja kojima se neposredno ostvaruje potrebe mještana pripadnika nacionalne manjine, a koji nisu Ustavom ili zakonom dodijeljeni državnim

tijelima. Vrlo je važno da se uspostavi suradnja sa svim vijećima na općinskim i županijskim razinama i koordinacijama vijeća nacionalnih manjina. Smatram da je vrlo važno zalagati se za radio i TV emisije na jezicima nacionalnih manjina, ali se ne smiju zanemariti ni ostala pitanja od interesa za nacionalne manjine kako bi u potpunosti mogli ostvarivati svoja prava.

Dr.sc. Nives Rittig - Beljak, Zajednica Austrijanaca

POLITIČKI INTERES ZA HRVATSKU SNAŽI POTPORU NJENIM MANJINAMA

Nives Rittig - Beljak

Svatko tko počinje mandat u Savjetu za nacionalne manjine pita se do koje je mjere član Savjeta kreativan i odgovoran pri nacrtu programa nacionalnih manjina i kasnijoj provedbi istih. Kako biti objektivan pri pružanju savjeta, a ujedno zadržati distancu prema vijećima nacionalnih manjina?

Malobrojne manjine, o čijem radu znam najviše, možda će lakše ući u krilo Europe jer već sada vježbaju kako udovoljiti zahtjevnim programima bez ozbiljnije potpore. Znam koliko truda treba uložiti pri obraćanju donatorima i zakladama, koliko jalovih molbi treba ispisati da bi se dobila trajna podrška neke institucije iz povijesne domovine. Postaje jasno da samo politički interes za Hrvatsku snaži i potporu njenim manjinama.

Mislim da članovi Savjeta najviše mogu postići ako slijede svoje čvrste stavove o manjinama. Često su i manjinci zadržali stereotipe o sebi, ne trude se oko stvaranja nove slike o vlastitom identitetu. Malo se govori o dvostrukom identitetu, o sljublivanju starih i novih članova manjine, o povlaštenim i nepovlaštenim manjinama, o profesionalnim rukovoditeljima manjinskih udruga. Članovi Savjeta mogu ukazivati na te momente, no ne i mijenjati ih.

Prihvatila sam se organizacije Kulturtreffen - susreta ove jeseni na Rabu kojom njemačka i austrijska manjina žele postati prepoznatljivije u širem okruženju. Uz malo sredstava i dosta domišljavanja možda ukažu i drugim manjinama kako se uklopiti u suvremene ekonomske pravce.

Želko Lomiansky, Savez Slovaka

SAVJET BI SE TREBAO BAVITI PROMJENAMA KOJE ĆE ULAZAK U EU DONIJETI NACIONALNIM MANJINAMA

Želko Lomiansky

Na 27. sjednici Savjeta za nacionalne manjine, koja je održana 18. travnja, između ostalog, usvojili smo i Program rada Savjeta za 2008. godinu. Pored svega što je navedeno u Programu, mislim da se Savjet mora baviti pitanjem ulaska Republike Hrvatske u Europsku Uniju, odnosno problematikom toga ulaska i rješavanjem mogućih posljedica po Ustavni Zakon o pravima nacionalnih manjina, pripremati određene preinake i prilagodbe europskim standardima, a i konkretno pokušati analizirati što će se promijeniti u životu i radu nacionalnih manjina.

Postoje mogućnosti da neke manjine postanu većine u neakvoj novonastaloj regiji, ako ta regija bude obuhvaćala dvije ili više sadašnjih samostalnih država. Nadalje postoji realna opasnost da određene manjinske zajednice isele u druge regije, pošto će biti stvoreni uvjeti za migracije stanovništva, dali zbog boljih uvjeta življenja, iz nacionalnih pobuda ili iz nekih drugih razloga. Jednostavno treba se početi pripremati za vrijeme koje nam dolazi.

Iz Programa bih istaknuo prekograničnu suradnju sa matičnim državama nacionalnih manjina gdje bi smo mogli organizirati susrete sa predstavnicima vlasti a i manjinskih organizacija naših matičnih država i iz prve ruke saznati kako je kod njih rješavaju manjinsko pitanje. Što se tiče samih Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, treba kontinuirano raditi, učiti i educirati kako članove tako i sve pripadnike nacionalnih manjina o ulozima, pravima i mogućnostima ostvarivanja tih prava ali i obvezama Vijeća te kontrolirati i usmjeravati njihov rad. I sam sam član jednog vijeća i vjerujem da ću svojim radom i iskustvom u Savjetu doprinijeti boljem mu radu.

